

Шевчук Н. І.

заступник директора

Вінницький технічний коледж

Формування громадянських якостей студентської молоді – інвестиції в майбутнє України

У ХХІ столітті духовність людини, її творчий інтелект, відкритість інноваціям, розцінюється як основний капітал суспільства. Тому одним із завдань закладів освіти є виховання громадянина, який є патріотом Батьківщини, усвідомлює власні права і обов'язки, здатний до самостійного творчо-критичного мислення, підготовлений до активної участі в суспільному житті.

Проблеми громадянського виховання молоді постійно у фокусі досліджень філософських та психолого-педагогічних наук, їх вирішення сьогодні потребує значної модернізації освітньо-виховного процесу та обов'язкове залучення потенціалу студентського самоврядування. Адже громадянська відповідальність для людини та розвитку суспільства є актуальною, це пов'язано з тим, що від неї залежить як благополуччя окремої спільноти, держави, так і людської цивілізації. Оцінити рівень такої відповідальності у студентів можна в процесі громадської діяльності, своєчасним виконанням громадських обов'язків (староста, профорг, студентське самоврядування тощо), участі у студентському та волонтерському рухах.

Безумовно, «освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства [1]. Тому в період становлення громадянського суспільства освітня діяльність перетворюється на вагомий інструмент виховання громадянина-патріота, формування його активної громадянської позиції, стає дієвим чинником пропагування демократичних цінностей. Під час навчання майбутній фахівець формується як професіонал, мотивований до навчання впродовж життя; як особистість, яка прагне власного розвитку; як патріот, готовий вирішувати національні та суспільні проблеми; як громадянин, орієнтований на побудову демократичного громадянського суспільства. Л. Руглова зазначає, що «навчання професіоналізму та громадянське виховання у вузах повинні бути органічним єдиним процесом цілеспрямованого формування особистості громадянина» [2, с. 5].

Завдання щодо громадянського виховання студентів представлено у нормативно-правових документах: Законах України «Про громадські

об'єднання», «Про громадські молодіжні та дитячі організації», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». Крім того, певну роль відіграють Державна національна програма «Освіта (Україна ХХ століття)», Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності», «Концепція національно-патріотичного виховання молоді», Державна цільова соціальна програма «Молодь України» та інші.

Проголошені нормативно-правові акти розкривають зміст громадянської відповідальності особистості: виховання поваги до Конституції та державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, формування почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідоме ставлення до обов'язків людини і громадянина; сприяння реалізації прав особистості на вільне формування політичних і світоглядних переконань; виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй.

Виходячи з вищезазначеного, необхідно підкреслити, що молодь активна частина сучасного українського суспільства, носій інтелектуального потенціалу, основний рушійний та визначальний фактор суспільно-економічного прогресу. Саме від здатності молоді бути активною, дієздатною та творчою силою залежать перспективи державорозбудовуючого процесу в Україні. А соціальна активність – це розкриття і реалізація власної індивідуальності, закладених природою здібностей, нахилів, талантів, підготовка до свідомого вибору місця в житті, формування національної свідомості, особистісна самотворчість, духовне удосконалення.

Складність суспільних перетворень, коли стираються грані між добром і злом, між моральним і аморальним, впливає на процеси соціалізації молодих людей. Не маючи життєвого досвіду, молодь дуже чутлива до реальності нашого суспільства і до моральних цінностей. Наше життя наче перетворилося на безперервний процес адаптації, а саме від адаптаційного потенціалу особистості залежить її успіх і можливості самореалізації.

Як у будь-якій справі має бути конкретна системна освітньо-виховної робота – на заняттях і після них, а також професійність і відповідальність кожного – від адміністрації до студентського самоврядування, це: наполегливість, креативність, культура, толерантність, мобільність, етикет, спорідненість думок. Зберегти і примножити людське в людині в нестабільних соціально-економічних умовах – необхідно, актуально, тому потрібні активна життєва позиція та громадянська зрілість кожного учасника освітньо-виховного процесу.

Крім того, орієнтуючись на сучасний ринок праці, освітній заклад спільно із студентським самоврядуванням прикладає всі зусилля для того, щоб готувати молодь до входження в ринкові відносини. Тому важливо не тільки вміння оперувати власними знаннями, а й бути готовим змінюватися та

приспосовуватися до економічних перетворень, користуватися інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатися протягом життя.

Активне залучення молоді до громадської діяльності сприяє набуттю молодими людьми позитивного життєвого досвіду, забезпечує теоретичну та практичну реалізацію заходів спрямованих на формування успішної особистості, запобігає росту негативних проявів у молодіжному середовищі, відсутності злочинності серед студентської молоді коледжу.

Розвиток творчості студента – це, в першу чергу, запорука його успішної професійної діяльності в майбутньому. Тому педагогічний колектив спільно із студентським самоврядуванням надає широкий спектр для самореалізації талановитої та креативної молоді.

В коледжі працюють проекти «Соціальна студентська служба», «Школа волонтера» і «Школа лідера», студентський соціальний театр. В цьому році стартував проект «Інтелектуал 2018».

Підтримка талановитої соціально-активної молоді в коледжі розглядається як інвестиції в майбутнє України. Улюблені студентські проекти «Дівчина-лідер» та «Лицар коледжу» – є невід’ємною складовою процесу соціалізації студентської молоді, які мають особливий вплив на гармонійний розвиток, громадську активність, пропаганду здорового способу життя. Це вплив на формування не просто особистості, а культури молодих людей, уміння жити в полікультурному середовищі, поважати людей інших національностей, політичних уподобань, релігій. За європейськими стандартами це одна із основних життєвих компетентностей.

Продовжує роботу проект «Євроклуб», метою якого є розширення знань щодо діяльності Європейського Союзу, виховання молоді в дусі європейських цінностей, встановлення партнерських стосунків з Європейськими молодіжними організаціями, сприяння курсу України на інтеграцію у Європейські структури.

Члени гуртка «Пошук» продовжують створювати книгу пам’яті «Спогади рідних і близьких людей, живих свідків тих подій Другої Світової війни та альманах «Мій родовід», які зберігаються у музеї історії коледжу.

Ефективним засобом активізації й саморозвитку особистості є волонтерський рух. Сьогодні у коледжі працює потужний загін волонтерів. Студенти-волонтери залучаються до основних видів соціальної роботи, таких, як профілактика, обслуговування, адаптація, патронаж, просвітництво.

28 листопад 2018 року силами студентів-волонтерів та психологічної служби коледжу був проведений квест «Коледж – територія без насильства!» для студентів першого курсу. Зазначений захід волонтери коледжу проводять четвертий рік поспіль в рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства».

9 команд студентів – новачків пройшли п’ять локації квесту, познайомились з творчістю студентського соціального театру. В підсумку були визначені переможці, які отримали солодкі призи.

Коледж співпрацює з Вінницьким міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Кваліфікованими спеціалістами проводиться соціальний супровід та надається психологічна підтримка і допомога дітям-інвалідам і сиротам. Систематичними стали зустрічі в академічних групах з проблем торгівлі людьми, бесіди, тренінги з профілактики тютюнопаління, вживання алкоголю, наркоманії та СНІДу.

Результатом цієї роботи є досягнення, здобутки та перемоги, а саме: студенти коледжу стали учасниками різних студентсько-молодіжно-соціальних проектних заходів, підвищують свій просвітницький рівень, розвивають таланти та здібності в гуртках, клубах, об'єднаннях. Студентська рада коледжу, профспілковий комітет, студентський молодіжний просвітницько-культурно-мистецький центр «Юність» під керівництвом педагогів-наставників стали центром просвітницького, соціального та культурно-творчого розвитку життя молоді коледжу.

Таким чином, вокальний ансамбль «Надія» посів I місце у XII Всеукраїнському фестивалі борщу у «Театрі на городі» заслуженої журналістки України Г. Секрет; I місце у регіональному конкурсі-фестивалі патріотичної пісні «Від серця до серця» в м. Конотоп Сумської області в рамках реалізації національно-патріотичного проекту культурного обміну «Алея співдружності студентів України». Команди коледжу зайняли I місце у квесті «Великодній кошик», за що нагороджена дипломом відділу у справах молоді та туризму Вінницької міської ради і I місце в обласному брейн-ринзі серед студентів технікумів і коледжів «Ти – людина, отже ти маєш право»; II місце в брейн-ринзі серед студентів університетів, технікумів і коледжів «Будуємо Європу в Україні» Представництва ЄС в Україні; I місце в загально-студентському проекті «Студентська ліга 2018» (відділ у справах молоді та туризму Вінницької міської ради). Команда ВТК отримала перемогу в конкурсі проектів Молодіжного банку ініціатив з проектом «Відходи в доходи» – отримали 1000 грн. на реалізацію проекту в напрямку «Охорона навколишнього природного середовища» Державної цільової соціальної програми «Молодь України на 2016-2020 р.». Крім того отримали нагороди: Грамоту департаменту соціальної та молодіжної політики Вінницької ОДА з нагоди Дня захисника України «За відданість у справі національно-патріотичного виховання, розвиток талановитої небайдужої молоді, організацію та участь у фестивалі військово-патріотичної пісні «За Україну, за честь, за славу»; Диплом VII Фестивалю «Вінницька студентська весна» ГО «Розвиток. Розвиток»; Подяку Вінницької міської ради та її виконавчого комітету за ініціативу і наполегливість, вагомий внесок у поліпшення благоустрою міста Вінниці та активну участь в акції «Студентська молодь Вінниці – за чисте довкілля»; Подяку Вінницького міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за багаторічну плідну співпрацю та небайдужість до проблем молоді. Студентка коледжу Лабунець Юлія у листопаді 2018 року посіла III місце в обласному студентському фестивалі української пісні «Melomania.ua».

Така спільна робота, згідно з дослідженням Ю.В. Ївженка, дозволяє визначити громадянськість як комплекс, що виявляється у почутті патріотизму, морально-естетичних почуттях та національно-культурній ідентичності, громадянській гідності, відповідальності, совісті, мужності, шанобливому ставленні та любові до рідного краю, що відображається у соціально-значущих діях, вчинках, спрямованих на забезпечення соціальних інтересів та прав людини, а також зміні соціального середовища відповідно до моральних цінностей і актуальних суспільних завдань [3, с. 14].

Формування особистості як громадянина, передбачає забезпечення громадянської активності, швидкої соціалізації, соціальної стратифікації та реального включення студентської молоді у соціально-економічні, політичні, духовні та інші процеси, під час яких формується громадянська відповідальність кожного суб'єкта.

Література

1. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2017, № 38-39. – ст. 380.
2. Руглова Л.В. Формирование гражданственности студенческой молодежи на современном этапе развития общества. дис. канд. пед. наук: 13.00.08/ Руглова Л.В. – Кемерово, 2005. – 187 с.
3. Ївженко Ю.В. Теоретичні аспекти формування почуття громадянськості студентської молоді / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-педагогічні засади формування громадянської відповідальності у студентів». – Конотоп. – 24-25 квітня 2018 р. – С. 8-14.